

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПРАВОПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ

Ярошак О. Я.

В статті досліджено суб'єктів забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів. У розвитку та становленні будь-якої демократичної держави у внутрішній політиці провідним напрямом є забезпечення охорони прав і свобод людини, її інтересів, боротьба із негативними проявами правопорушень у різних сферах діяльності. Будь-які правопорушення особливо у сфері публічної безпеки і правопорядку призводять до дестабілізації устанавленого ладу, погіршенням криміногенної ситуації, порушенням прав та основних свобод людини. При таких проявах втрачається довіра народу до влади та відповідно до органів, які мають стояти на забезпечення охорони законів. Особлива увага має приділятися суб'єктам забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів, оскільки у разі переростання у безладу призведе до тяжких наслідків, якими можуть скористатися ворожі угруповання, особлива увага у військовий час.

Визначено, що будь-яка діяльність, у нашому випадку по забезпеченню охорони публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів, скерована на виконання певних дій направлених на дотримання встановлених правил поведінки, недопущення порушень прав та свобод людини і громадянина.

Доведено, що коло суб'єктів, що здійснюють забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів є досить широким, однак основними є Національна поліція України. Виходячи із структури якої та основних завдань то саме забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів покладається майже на всі структурні підрозділи, які з урахуванням методів та засобів забезпечення публічної безпеки і порядку визначають підстави та порядок їх застосування; 2) визначають процес забезпечення публічної безпеки та порядку встановлюючи першочерговість та порядок застосування окремих поліцейських заходів; 3) здійснюють охоронну діяльність визначаючи порядок особливостей щодо спеціальних об'єктів; 4) здійснюють діяльність у сфері забезпечення публіч-

ної безпеки і порядку у визначених законодавством конкретних формах тощо.

Ключові слова: забезпечення публічної безпеки, охорона громадського порядку, суб'єкти, національна поліція, масові заходи, правоохоронні органи.

Yaroshak O. Ya. The National Police as the subject of ensuring public safety and law order during mass events

The article examines the subjects of ensuring public safety and law and order during mass events. In the development and formation of any democratic state, the leading direction in internal politics is to ensure the protection of human rights and freedoms, its interests, and the fight against negative manifestations of offenses in various spheres of activity. Any offenses, especially in the field of public safety and law and order, lead to destabilization of the established order, deterioration of the crime-generating situation, violation of human rights and basic freedoms. With such manifestations, the people's trust in the authorities and, accordingly, in the bodies that should stand to ensure the protection of laws, is lost. Special attention should be paid to the subjects of public security and law and order during mass events, because in the event of a riot, it will lead to serious consequences, which can be used by enemy groups, special attention in wartime.

It was determined that any activity, in our case to ensure the protection of public safety and law and order during mass events, is directed to the implementation of certain actions aimed at observing the established rules of conduct, preventing violations of human and citizen rights and freedoms.

It has been proven that the range of entities that ensure public safety and law and order during mass events is quite wide, but the main ones are the National Police of Ukraine. Based on its structure and main tasks, ensuring public safety and law and order during mass events is entrusted to almost all structural units, which, taking into account the methods and means of ensuring public safety and order, determine the grounds and order of their application; 2) determine the process of ensuring public safety and order by establishing the priority and order of application of individual police measures; 3) carry out security activities, determining the order of features

in relation to special objects; 4) carry out activities in the field of ensuring public safety and order in specific forms defined by legislation, etc.

Key words: *ensuring public safety, public order protection, subjects, national police, mass events, law enforcement agencies.*

Актуальність дослідження. У розвитку та становленні будь-якої демократичної держави у внутрішній політиці провідним напрямом є забезпечення охорони прав і свобод людини, її інтересів, боротьба із негативними проявами правопорушень у різних сферах діяльності. Будь-які правопорушення особливо у сфері публічної безпеки і правопорядку призводять до дестабілізації установленого ладу, погіршенням криміногенної ситуації, порушенням прав та основних свобод людини. При таких проявах втрачається довіра народу до влади та відповідно до органів, які мають стояти на забезпечення охорони законів. Особлива увага має приділятися суб'єктам забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів, оскільки у разі переростання у безладу призведе до тяжких наслідків, якими можуть скористатися ворожі угруповання, особливо увага у військовий час.

Огляд останніх досліджень. Питання щодо охорони громадського порядку під час проведення масових заходів розглядали науковці - адміністративісти: М. Ануфрієв, О. Бандурка, В. Березан, М. Бурбика, А. Васишин, М. Вознюк, Ю. Гаруст, І. Голосніченко, С. Гусарєв, Е. Демський, А. Доллиний, В. Заросило, Р. Калюжний, Р. Кацуба, Ю. Кікінчук, В. Курило, А. Мартишко, Р. Мельник, В. Олефір, М. Небеська, М. Пихтін, В. Фатхутдінов, В. Шакур, О. Ярмиш тощо. Проте вони розглядали більш загальні чи суміжні проблеми. На сьогодні питання суб'єктів забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів, їх ролі, потребує деталізації та додаткового вивчення з метою покращання діяльності в Україні під час охорони громадського порядку під час проведення масових заходів.

Мета статті полягає в тому щоб на основі діючого законодавства дослідити роль Національної поліції, як одного із суб'єктів, під час охорони громадського порядку та під час проведення масових заходів в Україні.

Виклад основних положень.

Будь-яка діяльність, у нашому випадку по забезпеченню охорони публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів,

скерована на виконання певних дій направлених на дотримання встановлених правил поведінки, недопущення порушень прав та свобод людини і громадянина.

Виходячи із тлумачення слова «забезпечення», то, Великий тлумачний словник сучасної української мови, визначає його, як створити надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось; захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [1], академічний словник української мови як: постачаючи щось у достатній кількості, задовольняти кого-, що-небудь у якихось потребах; надавати кому-небудь достатні матеріальні засоби до існування; створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось, захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [2]. У трактуваннях одного і того ж значення є різні підходи та визначення. На нашу думку, у академічному словнику, трактується дещо ширше. Надання та створення будь чого не можливо без носіїв цієї діяльності, відповідних суб'єктів.

У адміністративному праві суб'єкти визначаються, як, по-перше, реальні учасники адміністративно - правових відносин, які володіють адміністративно-правовим статусом і беруть участь в організації державного управління; по-друге, одна зі сторін публічної управлінської діяльності, яка наділена відповідною компетенцією, повноваженнями, наданими законодавством; по-третє, вони можуть бути конкретними учасниками адміністративно-правових відносин, у які вступають за власним бажанням або в силу обов'язку (як громадяни чи посадові особи) [3].

Тлумачні словники визначають «суб'єкт», як: особу, групу осіб, організацію тощо, яким належить активна роль у певному процесі, акті [4]; що походить від (лат. sub - «під» і jacio - «кидаю, закладаю основу» або ж «subjectus» - «який лежить внизу, перебуває в основі») істота, здатна до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності та до цілеспрямованої діяльності; особа, група осіб, організація й таке інше, яким належить активна роль у певному процесі, акті; особа чи організація як носій певних прав та обов'язків; людина як носій певних фізичних і психічних якостей; людина як об'єкт дослідження; людина, особа; предмет судження [5].

На сьогодні у чинному законодавстві чітко не визначено кола суб'єктів забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів. Так, в Україні створено функціональну підсистему забезпечення охорони публічного

(громадського) порядку і організації безпеки дорожнього руху єдиної державної системи цивільного захисту, до якої входять завчасно визначені сили і засоби, Національна поліція України, Національна гвардія України, органи управління та підпорядковані їм сили цивільного захисту, суб'єкти господарювання, що належать до сфери їх управління та виконують завдання цивільного захисту [6]. Під час дії воєнного стану до заходів із забезпечення публічної безпеки і порядку можуть бути залучені здобувачі освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ, які мають спеціальне звання поліції [7]. Закон України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» також у число завдань участь в охороні військових об'єктів та забезпеченні громадського порядку і військової дисципліни серед військовослужбовців у місцях дислокації військових частин, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях; забезпечення безпеки дорожнього руху військових транспортних засобів; участь у гарнізонних заходах тощо [8]. В охороні громадського порядку можуть приймати і громадяни України. Так, відповідно першої статті Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» громадяни України мають право створювати громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, сприяти органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних і кримінальних правопорушень, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин [9].

Статтею 7 Закону України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» до суб'єктів забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з проведенням футбольних матчів віднесено: 1) оператора спортивної споруди; 2) організатора футбольного матчу; 3) спеціальних суб'єктів забезпечення громадського порядку та громадської безпеки; 4) футбольні клуби; 5) місцеву державну адміністрацію та орган місцевого самоврядування.

До спеціальних суб'єктів забезпечення громадського порядку та громадської безпеки

законодавець відносить: Національну поліцію та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, в особі їх органів або підрозділів, які у встановленому законодавством порядку та у межах своєї компетенції відповідають за забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольного матчу [10]. Певним чином, деталізує та більш тлумачить повноваження цих суб'єктів Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку організації робіт із забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення футбольних матчів»: 1) місцеві держадміністрації в межах повноважень здійснюють державний контроль за додержанням громадського порядку у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів, фінансування заходів, пов'язаних з охороною громадського порядку, а також реалізують інші передбачені законом повноваження щодо забезпечення громадського порядку, у тому числі сприяють діяльності аварійно-рятувальних служб; 2) органи місцевого самоврядування, які реалізують повноваження щодо забезпечення законності та правопорядку, здійснюють контроль за забезпеченням громадського порядку під час проведення футбольних матчів, а також вживають необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; 3) організатор футбольного матчу, оператор спортивної споруди та футбольний клуб забезпечують громадський порядок та громадську безпеку на території спортивної споруди, її трибунах; 4) органи Національної поліції - на прилеглий до спортивної споруди території, шляхах евакуації глядачів та в громадських місцях населеного пункту, де проводиться футбольний матч, якщо іншого не вимагає характер матчу або перебіг подій під час його проведення; 5) територіальні органи та підрозділи ДСНС здійснюють нагляд (контроль) за забезпеченням пожежної та техногенної безпеки, станом шляхів евакуації глядачів під час проведення планових та позапланових перевірок (заходів), організацію виведення постраждалих осіб з осередку ураження в разі виникнення надзвичайної ситуації або пожежі на спортивній споруді та прилеглий до неї території, ліквідує надзвичайну ситуацію або пожежу та окремі їх наслідки. Окрім того, для виконання допоміжних функцій із забезпечення громадського порядку та громадської безпеки можуть залучатися обслуговуючий персонал оператора спортивної споруди (волонтери, стюарди, контролери), працівники суб'єктів охоронної діяльності,

що мають відповідні ліцензії, а також члени громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону [11]. Таким чином, ми бачимо, що Національну поліцію України віднесено лише до спеціальних суб'єктів забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час футбольних матчів.

Однак, Національна поліція займає ключове та основне місце у забезпеченні публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів. Відповідно до законодавства Національна поліція України (поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. До основних завдань якої віднесено: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави [12]. Аналізуючи структуру Національної поліції та їх основні завдання то саме забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів покладається майже на всі структурні підрозділи.

Так, відповідно до Положення про патрульну службу Міністерства внутрішніх справ, завданнями патрульної служби є: 1) забезпечення публічного порядку і громадської безпеки; забезпечення безпеки осіб, захисту їх прав, свобод та законних інтересів; створення стану захищеності життєво важливих інтересів суспільства, сконцентрованих у його матеріальних і духовних цінностях, нормальних умов життєдіяльності людини, діяльності підприємств, установ, організацій [13]. На поліцію охорони, як структурного підрозділу Національної поліції, окрім основних завдань щодо різних видів охорони покладаються і забезпечення публічної безпеки і порядку (громадського порядку і громадської безпеки) в межах постів і маршрутів охорони, беруть участь у здійсненні державної охорони, профілактичних заходів, спеціальних операцій (оперативних планів), запобігають, виявляють і припиняють правопорушення в місцях несення служби [14]. На дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад, з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням покладено завдання проводити відкриті зустрічі та гласні виступи щодо стану дотримання законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результатів своєї діяльності на відповідній поліцейській дільниці [15]. Забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України полягає в тому, що вони:

1) з урахуванням методів та засобів забезпечення публічної безпеки і порядку визначають підстави та порядок їх застосування (*наприклад*, оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та ін.); 2) визначають процес забезпечення публічної безпеки та порядку встановлюючи першочерговість та порядок застосування окремих поліцейських заходів (*наприклад*, затримання транспортного засобу, вилучення водійських посвідчень, тощо); 3) здійснюють охоронну діяльність визначаючи порядок особливостей щодо спеціальних об'єктів (*наприклад*, охорона майна державної, особистої та комунальної власності); 4) здійснюють діяльність у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку у визначених законодавством конкретних формах [16].

Таким чином, коло суб'єктів, що здійснюють забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів є досить широким, однак основними є Національна поліція України. Виходячи із структури якої та основних завдань то саме забезпечення публічної безпеки і правопорядку під час проведення масових заходів покладається майже на всі структурні підрозділи, які з урахуванням методів та засобів забезпечення публічної безпеки і порядку визначають підстави та порядок їх застосування; 2) визначають процес забезпечення публічної безпеки та порядку встановлюючи першочерговість та порядок застосування окремих поліцейських заходів; 3) здійснюють охоронну діяльність визначаючи порядок особливостей щодо спеціальних об'єктів; 4) здійснюють діяльність у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку у визначених законодавством конкретних формах тощо.

Література

1. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ. «ВТФ Перун». 2003. 1440 с.
2. Академічний український словник у 11 томах. Т.1. Київ. Аконіт. 620 с.
3. Алфьоров С.М., Ващенко С.В., Долгополова М.М., Купін А.П. Адміністративне право. Загальна частина: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
4. Словник української мови. Київ. Наукова думка, 1972. Т. 3. 744 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
6. Про затвердження Положення про функціональну підсистему забезпечення охорони публічного

(громадського) порядку і організації безпеки дорожнього руху єдиної державної системи цивільного захисту. Наказ МВС від 04.10.2019 № 835. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1199-19#Text/> (дата звернення 20.05.2023)

7. Про додаткові заходи із забезпечення публічної безпеки і порядку під час дії воєнного стану. Розпорядження КМУ від 02 грудня 2022 р. № 1078-р. URL. <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-dodatkovii-zakhody-iz-zabezpechennia-publichnoi-bezpeky-i-poriadku-pid-chas-dii-voiennoho-stanu-1078-021222> (дата звернення 20.05.2023)

8. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України. Закон України. URL. https://protocol.ua/ua/pro_viyskovu_slugbu_pravoporyadku_u_zbroynih_silah_ukraini_statty (дата звернення 20.05.2023)

9. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text/> (дата звернення 25.02.2023)

10. Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3673-17#Text/> (дата звернення 20.05.2023)

11. Про затвердження Порядку організації робіт із забезпечення громадського порядку та громадської безпеки під час проведення футбольних матчів. Постанова Кабінету Міністрів від 25 квітня

2012 р. № 341. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341-2012-%D0%BF#Text/> (дата звернення 20.05.2023)

12. Про Національну поліцію. Закон України. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text/> (дата звернення 20.05.2023)

13. Про затвердження Положення про патрульну службу Міністерства внутрішніх справ» від 2 липня 2015 року. Наказ МВС України № 796. URL. onsultant.parus.ua/?doc=09NK68F509&abz=H8ZZL (дата звернення 20.05.2023)

14. Про організацію службової діяльності поліції охорони з питань забезпечення фізичної охорони об'єктів. Наказ МВС України від 07.07.2017 року № 577. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/378401___480230/ (дата звернення 20.05.2023)

15. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад. Наказ МВС України від 28.07.2017 року № 650. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text/> (дата звернення 20.05.2023)

16. Поліцейське право України. підручник/ за заг.ред. С. Брателя, А. Денисової. Одеса. 2023. 674с

*Ярошак О. Я.,
orcid.org/0000-0001-9179-1837
аспірант*

Класичного приватного університету